

STRATEGIJE ODRŽIVOG RAZVOJA POŠTANSKIH OPERATORA - STANJE I PERSPEKTIVA*

Vladeta Petrović¹, Biljana Stojanović-Višić², Miodrag Simić³, Sanja Jelisavac Trošić⁴

¹Univerzitet u Beogradu - Visoka škola strukovnih studija za informacione i komunikacione tehnologije, Beograd, vladeta.petrovic@ict.edu.rs

²Univerzitet "Union - Nikola Tesla" - Fakultet za inženjerski menadžment, Beograd, biljana.svic@fim.rs

³Javno preduzeće „Pošta Srbije“, Kruševac, miosimic@jpp.ptt.rs

⁴Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, sanja@diplomacy.bg.ac.rs

Rezime: *Koncept održivog razvoja podrazumeva usaglašavanje ekonomskih, socijalnih i ekoloških zahteva. Cilj strategija održivog razvoja je da dovedu do ravnoteže tri ključna faktora održivosti: ekonomsku održivost kroz uravnotežen privredni rast i tehnološki razvoj, socijalnu održivost kroz ravnotežu u društvu, i održivost životne sredine kroz racionalno raspolaganje prirodnim resursima, spajajući ih u jednu celinu podržanu odgovarajućim institucionalnim okvirom. U ovom radu se izlažu strukturne forme i osnovne karakteristike strategija održivog razvoja poštanskih operatora: Slovenije, Austrije i Portugalije. Analiza koja proističe ukazuje na način uticaja i rezultate koji proizilaze iz novog načina delovanja i može da pruži primer Pošti Srbije za uočavanje međusobnih identičnosti, sličnosti i razlika, i njihovu eventualnu primenu.*

Ključne reči: *održivi razvoj, održivost, korporativna odgovornost, poštanski sektor, poštanski operator*

1. Uvod

Održivi razvoj je postao jedan od ključnih elemenata u formulisanju i sprovođenju razvojnih politika u svetu. Definiše se kao „razvoj koji izlazi u susret potrebama sadašnjice, a ne ugrožava sposobnost budućih generacija da zadovolje svoje sopstvene potrebe“, ali je on, osim toga, ciljno orijentisan, dugoročan, sveobuhvatan i politički proces koji utiče na sve aspekte života na svim nivoima. Koncept održivog razvoja podrazumeva usaglašavanje ekonomskih, socijalnih i ekoloških zahteva.

* Rad je nastao u okviru naučnoistraživačkog projekta „Srbija i izazovi u međunarodnim odnosima 2022. godine“, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, a realizuje Institut za međunarodnu politiku i privredu tokom 2022. godine.

U ovom radu postavljena su dva osnovna zadatka. Prvi, da se izlože strukturne forme i osnovne karakteristike nacionalnih strategija održivog razvoja izabranih poštanskih operatera Slovenije, Austrije i Portugalije; i drugi, da se izvrši analiza strategija održivog razvoja navedenih poštanskih operatera i pruži pregled njihovih međusobnih identičnosti, sličnosti i razlika. Da bi se uspešno odgovorilo na ove zadatke definisana su tri osnovna kriterijuma: ekonomski, socijalni i ekološki. Preciznije rečeno, posmatrane su preporuke Svetskog poštanskog saveza, PostEvrope i Međunarodne poštanske korporacije, i njihova primena kod poštanskih operatera kao kompanija koje upravljaju jednom od najvećih transportnih mreža u dostavi i isporuci i koje imaju važnu ulogu u rešavanju klimatskih promena i smanjenju emisija ugljenika u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju. Na kraju rada daju se zaključna razmatranja koja mogu da posluže poštanskim operatorima u Republici Srbiji.

2. Koncept održivog razvoja

U poslednjih nekoliko godina, termin „održivost“ se koristi sve češće u oblastima, od zaštite životne sredine, preko socijalnih do ekonomskih ciljeva. Tako da je „koncept održivog razvoja“ usmeren na tri ključna aspekta: životnu sredinu., globalno društvo i svetsku privredu. Ovaj koncept se bazira na novom načinu postavljanja ciljeva, kako državnih, privrednih, društvenih, tako i nadnacionalnih. Osnovna osa ovih ciljeva održivog razvoja zahteva „društveno uključiv i ekološki održiv privredni rast“. Kako bi se ovako postavljeni, novi ciljevi i ostvarili, uvodi se i četvrti aspekt održivog razvoja: dobro upravljanje. Dobro upravljanje se pre svega odnosi na vlade, ali i na najmoćnije aktore svetskih kretanja, a to su multinacionalne kompanije. Vlade bi trebale svoj fokus da usmere ka razvoju:

- socijalnih usluga (zdravstvo i obrazovanje),
- obezbeđivanju savremene infrastrukture (putevi, luke, električna energija),
- zaštitu pojedinaca (pre svega od kriminala i nasilja),
- fundamentalnih nauka i novih tehnologija, kao i
- čvrstom sprovođenju propisa u cilju zaštite životne sredine [1].

Tako da se multinacionalne kompanije susreću sa sve većim zahtevima za poštovanjem zakona i prirodne sredine, kao i još izraženijim učešćem u pomoći zajednicama u kojima posluju.

Uzimajući u obzir sve navedeno, potrebno je definisati održivi razvoj, kao način i ultimativni smisao daljeg društvenog, političkog i ekonomskog delovanja. Definicija u literaturi ima dosta, ali je posebno uticajna bila ona koju je iznedrila Svetska komisija za životnu sredinu i razvoj (*World Commission on Environment and Development - WCED*) objavljena 1987 godine, koja kaže: „Održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije, ne ugrožavajući pritom mogućnost da i buduće generacije zadovolje svoje potrebe“ [2]. Prvi put se razvija koncept koji u svojim ciljevima razvoja ima „međugeneracijski“ princip, kako bi se dalji svetski ekonomski rast dešavao u sistemu koji će omogućiti da i generacije posle nas imaju dovoljno resursa i energije za život. Iako je ovo holistički princip, njegovo postojanje je uticalo da se koncept konkretizuje i dođe do osnovnih komponenata održivog razvoja, a to su: privredni razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine.

3. Doprinos poštanskog sektora održivom razvoju

Održivi razvoj je bitan element poštanskog poslovanja. Doprinosi poboljšanju poslovne efikasnosti, jačanju odnosa sa korisnicima i razvoju novih tržišta. Primena koncepta održivog razvoja u poštanskom sektoru biće sagledana kod Svetskog poštanskog saveza, Asocijacije javnih poštanskih operatora PostEvropa, i Međunarodne poštanske korporacije.

3.1. Doprinos Svetskog poštanskog saveza održivom razvoju

Svetski poštanski savez (*Universal Postal Union - UPU*) podržava poštanske operatore (192 države članice) širom sveta u njihovim naporima da uključe održivi razvoj u svoje aktivnosti, i to kroz sprovođenje sva tri stuba održivosti: održivost životne sredine, socijalnu održivost i ekonomsku održivost [3].

Održivost životne sredine ima za cilj praćenje emisije gasova sa efektom staklene bašte i smanjivanje uticaja na životnu sredinu. Svetski poštanski savez pruža prilagođenu Platformu za izveštavanje o ugljeniku: OSCAR.post. (*Online Solution for Carbon Analysis and Reporting - OSCAR*). Putem ove onlajn, interaktivne platforme, poštanski operatori mogu da analiziraju i izveštavaju o sopstvenim emisijama gasova sa efektom staklene bašte i da identifikuju mogućnosti ublažavanja tih efekata.

Socijalna održivost ima za cilj podići svest o društvenim i zdravstvenim pitanjima putem poštanske mreže, doprineti borbi protiv isključenosti i diskriminacije, promovisati različitost i profesionalnu rodnu ravnopravnost.

Ekonomska održivost ima za cilj pružiti podršku poštanskim operatorima u vidu alata i znanja potrebnih za povećanje kvaliteta i pristupačnosti njihovih usluga; primenu ekonomičnih metoda poslovanja; i stimulisanje i odgovorno korišćenje prirodnog, ljudskog i finansijskog kapitala.

3.2. Doprinos Asocijacije javnih poštanskih operatora PostEvropa održivom razvoju

Asocijacija javnih poštanskih operatora PostEvropa (*PostEurop*) ujedinjuje svoje članice (55 članica u 53 država) u Evropi, i promovise veću saradnju, održivi rast i stalne inovacije. Posvećena je pružanju održivih, efikasnih i inovativnih poštanskih usluga širom Evropske unije i šire. Isto tako, ulaže u razvoj alternativnih usluga, i promociju efikasne dostave poštanskih pošiljaka kako bi odgovorila na društvene, ekološke i ekonomske izazove.

PostEvropa je posvećena održivosti, i doprinosi održivom razvoju korišćenjem Sistema praćenja i ekološkog merenja (*Environmental Measurement and Monitoring System - EMMS*), postavljenom uz podršku partnera iz iste industrije, Međunarodne poštanske korporacije, kojim je od 2008. godine do danas utvrđeno smanjenje emisije ugljenika za 29,7%, i članice su uštedele 1,7 milijardi evra u troškovima goriva i električne energije [4].

3.3. Doprinos Međunarodne poštanske korporacije održivom razvoju

Međunarodna poštanska korporacija (*International Post Corporation - IPC*) je kooperativno udruženje 25 članica (poštanskih operatora) u Azijsko-pacifičkom regionu,

Evropi i Severnoj Americi. Postavila je standarde za poboljšanje kvaliteta i performansi usluga, i razvila tehnološka rešenja koja pomažu članicama širom sveta.

Tako da je poštanski sektor jedan od retkih industrijskih sektora koji ima svoj program merenja održivosti i izveštavanja. Rezultati Programa održivosti poštanskog sektora (*The Postal Sector Sustainability programme*) objavljuju se svake godine počev od 2009. godine. Međutim, održivost nije ograničena samo na smanjenje emisije CO₂, i 2019. godine je pokrenut Sistem upravljanja i merenja održivosti (*Sustainability Measurement and Management System - SMMS*) kojim se pokazuje odlučnost poštanskog sektora za nastavak rada na doprinosu održivom razvoju, smanjenju emisije ugljenika, potrošnje električne energije, smanjivanju otpada, te korišćenju obnovljive energije u poštanskim objektima [5].

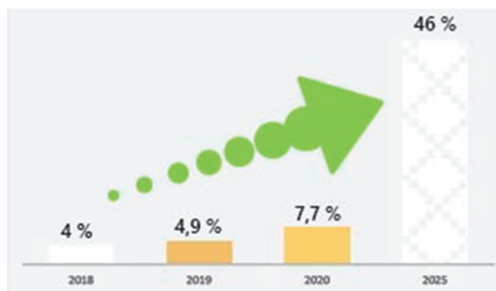
4. Analiza strategija održivog razvoja izabranih poštanskih operatora

U ovom delu radu se izlažu strukturne forme i osnovne karakteristike strategija održivog razvoja poštanskih operatora: Slovenije, Austrije i Portugalije.

4.1. Strategija održivog razvoja poštanskog operatora Slovenije

U okviru svoje strategije održivog razvoja, poštanski operator Slovenije - *Pošta Slovenije Group* (ili Pošta Slovenije) će do 2025. godine slediti sledeće ciljeve:

- smanjenje potrošnje goriva kod prevoznih sredstava za 12% u odnosu na 2018. godinu,
- smanjenje ukupne potrošnje energije po površini objekta za 6,4% u odnosu na 2018. godinu,
- povećanje udela e-vozila na 46% do 2025. godine (Slika 1).

Slika 1. Prikaz povećanja udela e-vozila do 2025. godine Pošte Slovenije [6]

Da bi postigla energetska efikasnost Pošta Slovenije je započela 2018. godine sa uvođenjem i stekla međunarodni standard za sistem upravljanja energijom ISO 50001 - *Energy Management System*, koji svake godine potvrđuje akreditovana eksterna institucija. Svojom posebnom Strategijom energetske efikasnosti definiše smernice, mere i finansijska opredeljenja u oblasti upravljanja sistemom energetske efikasnosti i doprinosa održivom razvoju.

Takođe treba istaći da su implementacija cirkularne ekonomije i moderno upravljanje otpadom uz reciklažu, gde se otpad tretira kao materijalni i energetski resurs, zatim efikasno upravljanje energijom, a samim tim i smanjenje emisije ugljenika, kao i

korišćenje obnovljivih izvora energije, jednako važni u strategiji održivog razvoja Pošte Slovenije.

Tako da Pošta Slovenije nastoji da smanji uticaj svog poslovanja na životnu sredinu prvenstveno kroz: upravljanje otpadom, upravljanje voznim parkom i upravljanje energetsom efikasnošću objekata [6].

Upravljanje otpadom - je 2020. godine sprovedeno u skladu sa zakonskom regulativom i Planom upravljanja otpadom Pošte Slovenije, koji definiše odgovarajuće procedure za odgovorno upravljanje otpadom koji se predaje ovlašćenim kompanijama uz zvaničnu evidenciju o količinama otpada klasifikovanim po vrstama: plastična ambalaža, papirna i kartonska ambalaža, drvena ambalaža (otpadne palete), kao i otpadni papir koji se dalje prodaje na tržištu.

Upravljanje voznim parkom - je usmereno ka održivosti u skladu sa društveno odgovornim pristupom Pošte Slovenije, jer već dugi niz godina u svoj vozni park dodaje ekološki prihvatljiva vozila. Od 2017. godine redovno elektrifikuje segment dostavnih vozila koji trenutno čini 65 e-vozila za dostavu i 110 *e-light* četvorotočkaša, 19 *e-light* trotočkaša, 27 e-skutera i preko 110 e-bicikala. 2020. godine kupljen je prvi e-kombija za dostavu. U pogledu humanizacije rada i poboljšanja uslova rada, vozila na fosilna goriva koriste uglavnom ranjive grupe, kao što su stariji zaposleni, zaposleni sa fizičkim ograničenjima i zaposlene žene.

Upravljanje energetsom efikasnošću objekata - gde Pošta Slovenije prati sve objekte u smislu održivosti i to: sa aspekta uticaja na životnu sredinu (očuvanja prirode i zaštite životne sredine uz minimalan negativan uticaj), sa ekonomskog aspekta (počev od same izgradnje i upotrebe tokom čitavog životnog ciklusa objekta), i sa socijalnog aspekta (u pogledu okruženja prijatnog, zdravog i skladu sa očuvanjem društvenih vrednosti). Konkretno u Celju je 2020. godine izgrađena prva solarna elektrana, i u jednom broju objekata su neefikasni sistemi grejanja zamenjeni toplotnim pumpama, ugrađeni su novi energetske efikasni sistemi klimatizacije ili su zamenjeni stari, a osvetljenje je modernizovano korišćenjem LED tehnologije.

Pošta Slovenije nastoji da održivo posluje i vodi računa o ekonomskim, socijalnim i ekološkim zahtevima svojih strateških stejkholdera (zaposleni, reprezentativni sindikati/radnički savet, vlasnik - Vlada, nadležni regulator, klijenti i poslovni partneri, lokalne zajednice, dobavljači, javne stručne, nacionalne i međunarodne organizacije, mediji i šira javnost).

Svetski poštanski savez je 2020. godine svrstao Poštu Slovenije u prvu kategoriju država članica, koja svojim merama održivog upravljanja smanjuje negativan uticaj na životnu sredinu i o njima na odgovarajući način izveštava.

4.2. Strategija održivog razvoja poštanskog operatora Austrije

Poštanski operator Austrije - *Österreichische Post* (ili Pošta Austrije) je integrisao svoju korporativnu strategiju i strategiju održivosti. Na osnovu toga je postavljen Master plan održivosti 2030 (Slika 2), gde su definisani održivi razvojni ciljevi: ekonomija i klijenti, životna sredina i klima, i ljudi i socijalna pitanja [7].

Ekonomija i klijenti - digitalizacija, pritisak konkurencije i globalna trgovina oblikuju tržište. Ovi trendovi su veliki izazovi za logističku industriju u celini. S obzirom na to, Pošta Austrije se fokusira na fleksibilne koncepte dostave sa većim pogodnostima za klijente, kvalitet usluga i onlajn rešenja.

Životna sredina i klima - ekološke aktivnosti Pošte Austrije su pokrenute sopstvenom inicijativom koja je nazvana CO₂ neutralna dostava još 2011. godine, u nastojanju da se drastično smanje štetni uticaji na životnu sredinu, posebno emisije gasova sa efektom staklene bašte, na kontinuiranoj osnovi. To je stavlja na vodeću poziciju u međunarodnoj logističkoj industriji. Neutralnost CO₂ se putem kompenzacije svake godine sertifikuje od strane nezavisnog tela. To je inicijativa koja se sprovodi u tri koraka kroz: povećanje efikasnosti voznog parka i objekata, alternativne tehnologije, i nadoknađivanje neizbežnih emisija CO₂ prihvatanjem održivih trendova. Pošta Austrije obezbeđuje CO₂ neutralnu dostavu za sva pisma, pakete, časopise i reklamnu poštu u Austriji. Pored povećanja efikasnosti i nadoknađivanja emisije CO₂, upotreba alternativnih tehnologija joj je veoma važna. Sa ukupno oko 2.050 vozila, Pošta Austrije ima najveći vozni park e-vozila u Austriji. Čista energija za ovaj vozni park dolazi iz sopstvenih fotonaponskih postrojenja. Ambiciozni cilj Pošte Austrije je da se do 2030. godine postigne dostava u potpunosti bez emisija na „poslednjoj milji“ svuda u Austriji.

Takođe, preduzima akcije u vezi sa cirkularnom ekonomijom i podržava kreativnost inicijativom „*Re:Post*“, gde je mladim umetnicima dala priliku te su od starih uniformi napravili nove artikle za svakodnevnu upotrebu kao što su rančevi i torbe. Isto tako, podržava renomirane istraživačke institute u razvoju zelene ambalaže koja ispunjava očekivanja klijenata. Jedan od opipljivih rezultata prethodnih istraživačkih aktivnosti je kutija za hranu za višekratnu upotrebu. Ove kutije za višekratnu upotrebu su odličan izbor za ekološki prihvatljivu dostavu B2B klijentima. Proces dostave za sve kutije je CO₂ neutralan i njihova upotreba pomaže da se izbegnu velike količine ambalažnog otpada godišnje.

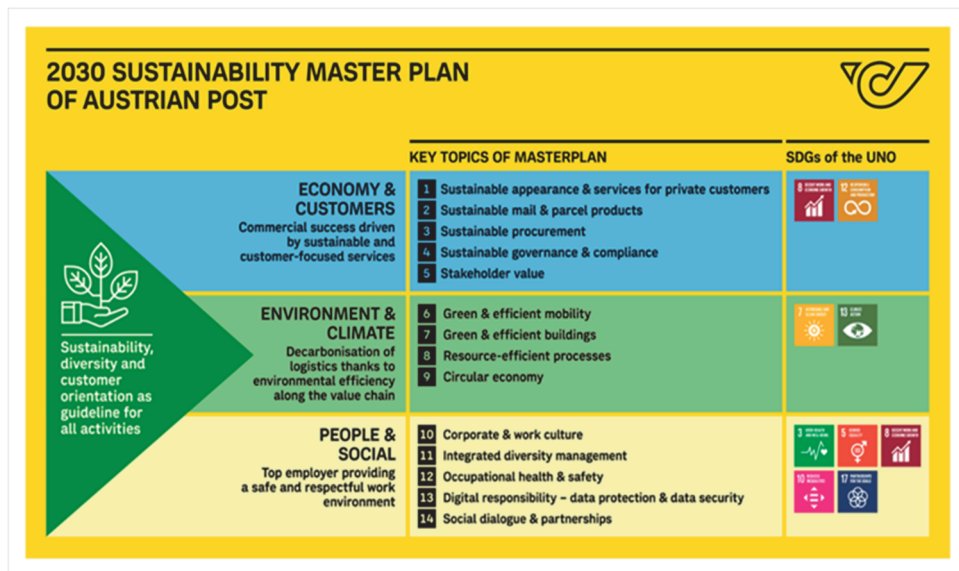
Podržava biodiverzitet u okružuju svojih objekata tako što razvija i primenjuje koncepte zelenih površina. Od 2019. godine mnoga pčelinja društva su tamo našla novi dom. Urbani pčelari se profesionalno brinu o njima i isporučuju organski med na kućnu adresu uz besplatnu dostavu.

Uveden je međunarodni standard za sistem upravljanja zaštitom životne sredine ISO 14001 - *Environmental Management System*, koji u tu svrhu definiše godišnje ciljeve i aktivnosti za poboljšanje ekoloških performansi. Pre svega, Pošta Austrije teži smanjenju potrošnje energije, smanjenju otpada, podizanju svesti među zaposlenima i prilagođavanju ekološkog pristupa zahtevima svakog konkretnog objekta. Stalno unapređenje sistema upravljanja zaštitom životne sredine podleže godišnjoj reviziji od strane nezavisnog nadležnog tela.

Ljudi i socijalna pitanja - uspeh Pošte Austrije u velikoj meri zavisi od veština, motivacije i posvećenosti zaposlenih. Ima jasnu viziju i zajedničke vrednosti za zaposlene i rukovodioce koja omogućava svima da se fokusiraju na svoje ciljeve i postignu dugotrajne rezultate. To je i osnova za kolektivno delovanje kojim se podupire korporativna kultura koja se vrti oko poštovanja, otvorenosti, poverenja i uvažavanja, jer na kraju krajeva, srećni i zdravi zaposleni koji vole svoje radno mesto su motivisaniji i bolje rade za kompaniju. Dobro radno okruženje, atraktivne mogućnosti za karijeru, bezbednost na radu i promocija korporativnog zdravlja su važni aspekti.

Pošta Austrije je uključena u nekoliko projekata osmišljenih da podrže posebno ugrožene i ranjive grupe u društvu. Jedan od najpoznatijih projekata je *Ö3 Wundertüte* („Ö3 vreća čuda“) koji omogućava korisnicima da na jednostavan način odlože stare mobilne telefone i istovremeno podrže dobrotvorni cilj. Prihodi idu dvema dobrotvornim organizacijama: *Licht ins Dunkel* i *Caritas*.

Pošta Austrije čvrsto veruje u podršku onima koji su budućnost društva, a to su deca. Obrazovanje je ključno, zbog čega svake godine poklanja 3.000 školskih kutija u osnovnim školama širom Austrije. Ove kutije uključuju pažljivo odabran materijal za učenje dizajniran da podstakne decu da čitaju i pišu dok im pružaju informacije o poštanskom sistemu.

Slika 2. Master plan održivosti 2030 Pošte Austrije [7]

4.3. Strategija održivog razvoja poštanskog operatora Portugalije

Poštanski operator Portugalije - *CTT Group* (ili Pošta Portugalije) primenjuje principe održivog razvoja u svojoj strategiji i poslovnim praksama, i sprovodi ih kroz ulaganja u: ekonomsku vrednost; inovacije i razvoj; etiku, upravljanje i integritet; zaposlene i njihovo učešće u zajednici; i očuvanje životne sredine [8].

Ulaganje u ekonomsku vrednost - gde Pošta Portugalije svakodnevno promoviše ekonomski rast i konsoliduje bliski odnos sa zajednicom i društvom, stvarajući vrednost na trajnoj i održivoj osnovi za sve stejkholdere (akcionari i investitori, nadležni regulator, druge stručne nacionalne i međunarodne organizacije, kupci, konkurencija, zaposleni, reprezentativni sindikati/komitet, dobavljači, mediji, i zajednica). U 2021. godini Pošta Portugalije je raspodelila preko 358 miliona evra (plata i naknada) što je povećanje od 4,5% u poređenju sa prethodnom godinom, a treba naglasiti da je i važan je poreski obveznik koji direktno ulaže u zajednicu.

Ulaganje u inovacije i razvoj - gde Pošta Portugalije nastoji da bude pionir i usvaja vodeće tehnologije na tržištu kako bi osigurala održive procese sa pozitivnim uticajima za sve. Digitalna transformacija je takođe primorava da prilagodi svoje aktivnosti na nove paradigme. U 2021. godini ova transformacija je inspirisala višestruka dostignuća u inovacijama i razvoju kompanije.

Ulaganje u etiku, upravljanje i integritet - gde Pošta Portugalije ima otvorene kanale konsultacije, komunikacije i dijaloga sa stejkholderima, nastojeći da odgovori na njihova očekivanja. Ima kodekse ponašanja koji usmeravaju rad sa svim stejkholderima, i to doprinosi: poboljšanju doslednosti i kvaliteta usluga, optimizovanju procesa u različitim fazama lanca vrednosti, razvijanju i podsticanju učešća radnika, poboljšanju zadovoljstva klijenata, i jačanju imidža same kompanije.

Ulaganje u zaposlene i njihovo učešće u zajednici - gde Pošta Portugalije brine o svojim zaposlenima, prvenstveno o njihovom zdravlju, zatim obukama i kvalifikacijama. Ima praksu usklađivanja između profesionalnog, porodičnog i ličnog života, doprinoseći promociji rodne ravnopravnosti između muškaraca i žena. Ima interne kanale za prijavljivanje ugrožavanja ljudskog dostojanstva, zato što je poštovanje ljudskih prava deo korporativne politike. Promoviše uključivanje zaposlenih u zajednicu, kroz inicijative aktivnog učešća u društvu: ponovno pokretanje projekta volonterskog rada; pokretanje kampanje za promociju nacionalnog bioskopa; programa prevencije saobraćajnih nezgoda; donacije deci, mladima i odraslima sa intelektualnim teškoćama i/ili višestrukim invaliditetom; omogućavanje konsolidacije potreba škola; te stalna briga o lokalnoj zajednici.

Ulaganje u očuvanje životne sredine - gde Pošta Portugalije promovise zaštitu životne sredine i biodiverziteta, energetska efikasnost i borbu protiv klimatskih promena. Značajno doprinosi zaštiti šuma, i već je posadila oko 100.000 stabala drveća u Portugaliji. Zatim je lansirala Eko ambalažu za višekratnu upotrebu za prodavce i kupce e-trgovine. Učestvuje u inicijativi *To Be Green - Christmas Ornaments* prodaje božićnih ukrasa proizvedenih od korišćenih maski za individualnu zaštitu i jednokratnu upotrebu. Pošta Portugalije je poznata i na svetskim listama rangiranja sektora po pozitivnim rezultatima upravljanja ugljenikom. U ponudi ima proizvode i usluge neutralne prema ugljeniku. Takođe je uložila u izgradnju fotonaponskih postrojenja za sopstvenu potrošnju energije. Kompanija je sa najvećim ekološkim transportnim i distributivnim voznim parkom u zemlji. U 2021. godini, ukupna ulaganja u očuvanje životne sredine iznosila su oko 4,7 miliona evra, sa značajnim fokusom na obnavljanje voznog parka (Slika 3).

Environmental investment

(€1,000) ⁸⁴	'20	'21	Δ '21/'20
Maintenance, Conservation of Buildings	431.0	437.4	1.5%
Renewal of the Conventional Fleet	2,719.1	3,003.5	10.5%
Environmental Reporting, Partnerships, Events and Sponsorships	86.4	122.5	40.6%
Information Technology Equipment	71.7	182.6	154.6%
Renewal of the Electric Fleet	72.9	900.2	1134.5%
Certifications and Legal Compliance	35.6	49.8	54.9%
Energy and Carbon Management	27.9	34.3	23.0%
National Total	3,444.7	4,729.3	37.4%

Slika 3. Prikaz ulaganja u očuvanje životne sredine Pošte Portugalije [8]

Uvedeni međunarodni standardi za sisteme upravljanja u nekoliko oblasti odražavaju posvećenost kvalitetu, klijentima i životnoj sredini.

Pošta Portugalije izveštava o svom održivom poslovanju kroz ekonomske, socijalne i ekološke učinke na objektivni i transparentan način.

5. Zaključak

U Republici Srbiji se svakodnevno sve veći značaj daje održivom razvoju. Može se primetiti da se povećava ulaganje u zaštitu životne sredine u svim sektorima privrede, što bi i trebalo da bude prioritet i u narednom periodu, jer je Srbija trenutno među ekološki najzagađenijim zemljama u Evropi što ugrožava zdravlje stanovništva, skraćuje prosečni životni vek, pogoršava kvalitet života i utiče na neravnomeran regionalni razvoj.

Analizirajući iskustva izabranih poštanskih operatera utvrđeno je:

- da svi imaju i primenjuju Strategije održivog razvoja sa praćenjem, merenjem i objavljivanjem konkretnih podataka,
- da imaju nezavisna tela koja kontrolišu ove podatke u tačno određenom vremenu,
- da su svi operateri započeli sa uvođenjem sistema upravljanja energijom na objektima i vozilima,
- da su stekli međunarodni standard za sistem upravljanja energijom ISO 50001 - *Energy Management System*, koji svake godine potvrđuje akreditovana eksterna institucija,
- da su deklarativno i praktično posvećeni održivom razvoju,
- da su Strategije održivog razvoja spojili sa Korporativnom strategijom kao neodvojivim segmentom,
- da se brinu o zaštiti životne sredine,
- da se brinu o starima i deci,
- da imaju konkretne akcije posvećene osobama sa invaliditetom ili bespomoćnima,
- da sve aktivnosti vezane za održivi razvoj koriste kao prednosti i razvojne šanse svog poslovanja, i
- da ih u tome pomažu lokalne zajednice, pojedinci i Vlade.

Ovakav isti odnos prema održivom razvoju treba i može da bude i kod poštanskih operatera u našoj zemlji.

Literatura

- [1] Dž. D. Saks (2014). *Doba održivog razvoja*. Službeni glasnik, Beograd.
- [2] Environment & Society Portal (2022). UN World Commission on Environment and Development, ed., *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future* [Online]. Available at: <https://www.environmentandsociety.org/mml/un-world-commission-environment-and-development-ed-report-world-commission-environment-and>
- [3] Universal Postal Union (2022). *Sustainable development* [Online]. Available at: <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/Activities/Sustainable-Development>
- [4] PostEurop (2022). *Delivering a Sustainable European Post, 2019-2024* [Online]. Available at: <https://www.posteurop.org/manifesto-assets/Manifesto-PostEurop.pdf>
- [5] International Post Corporation (2022). *Green Postal Day* [Online]. Available at: <https://www.ipc.be/greenpostalday>
- [6] Pošta Slovenije Group (2022). *Sustainability* [Online]. Available at: <https://en.posta.si/about-post-of-slovenia/sustainability>

- [7] Österreichische Post (2022). *Corporate Sustainability* [Online]. Available at: <https://www.post.at/en/ir/c/crs-sustainability#panel1678429813>
- [8] CTT Group (2022). *Sustainability* [Online]. Available at: <https://www.ctt.pt/grupo-ctt/sustentabilidade/>

Abstract: *The concept of sustainable development implies the harmonization of economic, social and environmental requirements. The goal of sustainable development strategies is to balance three key factors of sustainability: economic sustainability through balanced economic growth and technological development, social sustainability through balance in society, and environmental sustainability through the rational disposal of natural resources, combining them into one whole supported by an appropriate institutional framework. This paper presents the structural forms and basic characteristics of sustainable development strategies of postal operators: Slovenia, Austria and Portugal. The resulting analysis indicates the way of influence and the results resulting from the new way of acting and can provide an example to the Post of Serbia for noticing mutual identities, similarities and differences, and their possible application.*

Keywords: *sustainable development, sustainability, corporate responsibility, postal sector, postal operator*

SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGIES OF POSTAL OPERATORS - SITUATION AND PERSPECTIVE*

Vladeta Petrović, Biljana Stojanović-Višić, Miodrag Simić, Sanja Jelisavac Trošić

* The paper presents findings of a study developed as a part of the research project “Serbia and challenges in international relations in 2022”, financed by the Ministry of Education, Science, and Technological Development of the Republic of Serbia, and conducted by Institute of International Politics and Economics, Belgrade.